

Ігор БРИНДАК

Словами, які винесені у заголовок, Ісус Христос дав попередження своїм учням, щоб вони не пішли за фальшивими пророками. На жаль, багато хто із християн ці слова ігнорує, бо упродовж останніх років зауважується нездорове зацікавлення різними містичними явищами. Про те, як у подібній ситуації діяли канонізовані Церквою святі, і йтиме мова у публікації. □ □ Крайнощі у наш суперечливий час є дуже популярними. Якщо на Заході поширилася сильна хвиля скептицизму, коли ставлять під сумнів навіть чудеса, описані у Євангеліях, то у нас ситуація діаметрально протилежна.

Будь-яка інформація про те, що десь начебто з'явилася Богородиця, або що якась людина отримала надприродні візії, як туди вже спішать маси паломників. Цікаво, що навіть люди, які зазвичай не є активними і практикуючими у церковному житті, у справах «візій і об'явлень» починають проявляти таку ревність, якій можуть позаздрити навіть багатолітні пастирі. Але при тому до думки Церкви люди в таких випадках прислухаються в останню чергу, якщо взагалі прислухаються. □

Варто зауважити, що автор цих рядків не пише з позиції скептика, бо сам неодноразово писав і про святі місця, і про різні чуда на сторінках нашого часопису. Інша справа, коли в окремих людей зацікавлення надприродним починає набирати нездорових форм. Наприклад, іноді можна почути слова на зразок: «Якщо Церква не хоче визнати об'явлення у певній місцевості або визнати якогось візійника чи візійницю як правдивих, то це означає, що сама Церква відійшла від істини». Але чи такий підхід є християнським? Слово Боже з цього приводу говорить дещо інше: «Глядіть, щоб ніхто не звів вас. Багато-бо прийде в моє ім'я, що будуть казати: я Христос - і зведуть багатьох» (М. 24: 4-5); «Любі, не кожному духові вірте, а випробовуйте духів, чи вони від Бога - багато-бо лжепророків прийшло на світ» (I Йо. 4: 1); «Духа не гасіте, пророцтва не легковажте, усе перевіряйте. Тримайте те, що добре» (I Сол. 5: 19-20). Але оскільки більшість із нас самі все перевірити не мають можливості, точ и не краще навіть з чисто людської точки зору прислухатися до думки відповідних комісій, створених Церквою для дослідження таких явищ.

Крім вище вказаних аргументів, варто ще поглянути, як ставилися до різних містичних явищ канонізовані святі, що самі мали від Бога надприродні дари. Наразі обмежимося

двома прикладами.

□ Можливо, багато з читачів чули про такого подвижника, як святий Жан Марі Віянней (1786-1859). Це був вихідець із французької селянської родини, який у 1815 році став священником і був скерований душпастирювати у село Арс неподалік від Ліону. У цьому селі і провів своє життя, тому відомий в історії як арський пастир. Щоб зрозуміти, як проходило його служіння, варто поглянути на історичний контекст. Отож, це був період після так званої Великої французької революції, яка провадила політику цілеспрямованої дехристиянізації. Все це відбилось і на Арсі. Коли отець Віянней прибув у це село, у ньому діяли чотири корчми, звичною була праця у неділю, низька відвідуваність храмів та ін. Але що мало місце під кінець життя пастиря? Усі чотири корчми закрилися, і це не тому, що парох застосував якийсь адміністративний ресурс, а через те, що люди перестали туди вчашати. А в недільні і святкові дні люди замість того, щоб бути на полях, ішли до храму. Та й сам Арс став фактично паломницьким центром. Щороку його відвідувало близько 100000 осіб. Передусім для того, щоб потрапити на сповідь до отця Віяннея, адже стало відомо, що він володіє даром кардіогнозису, тобто властивістю знати таємниці людського серця. А крім того, він ще мав дар зцілювати від різних хвороб. Правда, самому отцю усе це дорого обходилося. Упродовж останніх років життя він був змушений сидіти у сповідальниці від десяти до сімнадцяти годин на добу. Усе це остаточно підірвало його здоров'я. Він упокоївся у Бозі у 1859 році, беатифікований у - 1905, а канонізований у 1925 році.□

Але в час, коли жив отець Жан Марі Віянней, в іншому кутку Франції сталася також дуже знакова подія. Усі, мабуть, чули про з'явлення Пресвятої Богородиці у Люрді 1858 року. Але менш знаною поза межами Франції, хоча теж визнаною Церквою, була поява Пречистої Діви Марії у Ля-Салет. Ля-Салет - це гірське село в Альпах, розташоване на висоті майже 1800 метрів над рівнем моря. Там Марія об'явилася 19 вересня 1846 року двом дітям, які пасли корови: Максимінові Жіро та Мелані Кальват. Обоє пастушків тоді бачили Богородицю заплаканою. І коли вони хотіли дізнатися, чому вона плаче, то Марія пояснила, що причиною тому є гріхи людей. Зокрема, назвала такі поширені у той час, явища: як богохульство, праця у недільні та святкові дні, ламання постів та ін. Далі Богородиця сказала, що Францію й інші країни чекають неврожаї та епідемії. Пізніше на тому місці, де діти бачили Богородицю, стало бити джерело, і від його води багато людей зцілювалися від важких недуг. □ Але це був не єдиний чудесний знак із Ля-Салет. Щоб зрозуміти інший, варто заглянути у Вікіпедію і знайти там такий термін як «виноградна унцинула». Це грибкове захворювання, яке ще називають оїдій Такера, або мучниста роса. Воно вражає виноградні ягоди, спричиняючи їхнє гниття. Далі знаходимо таке: «у 1848 році міколог (дослідник грибкових явищ - І. Б.) Каміль Монтань зареєстрував появу оїдія Такера на винограді у теплицях Версалю, а вже до 1851 року епітофія (виноградна епідемія - І. Б.) охопила усю територію Франції, поширившись на південь до Португалії та Неаполю, а пізнього літа цього року через Швейцарію проникла у південні держави Німецького союзу. Мучниста роса вражала особливо цінні сорти винограду, значно скорочуючи врожай, зокрема у Франції до 1854 року виробництво вин скоротилося з 54 до 10 мільйонів гектолітрів» (https://ru.wikipedia.org/wiki/унцинула_винограда^). Запитаєте, як стосується чуда в Ля-Салет? А ось як. У часі з'явлення, коли Марія говорила дітям про те, які наслідки потягнуть за собою гріхи, то, зокрема, сказала: «Горіхи зіпсуються, а виноград зігниє. Але якщо вони повернуться, каміння і скелі стануть скиртами збіжжя» (цит. за «Послання Матері Божої з Ля-Салет» - парохія

Успіння Пресвятої Діви Марії у Кривому Розі. k.r.saletyni.org/?page=123^). Нагадую, що слова ці говорилися 19 вересня 1846 року. Тобто ще перед тим, як оїдій Такера тільки появився у Франції. До того це грибокве захворювання існувало лише у Північній Америці і не мало масового поширення. Але, як бачимо, слова Матері Божої цілком сповнилися. у 1851 році Католицька Церква таки визнала з'явлення в Ля-Салет як правдиві. Пізніше на цьому місці була збудована велика базиліка і засновано чернечий орден отців-салетинів. А тепер повернемося до отця Жана Марі Віяннея. Так ось, до офіційного визнання Церквою цих об'явлень арський пастир ставився до них з пересторогою. Наприклад, він заборонив своїм парафіянам виставляти у храмі ікону Матері Божої у такому вигляді, як вона з'явилася у Ля-Салет, і заховав її у шухляді. Також він відмовлявся посвячувати людям медалики, пов'язані з цим місцем (див. Wilhelm Huenermann «Swiety i diabel» Krakow ul.Rakowicka,18 1982 s. 216-219). □ Пізніше, коли Церква все ж визнала правдивість чудес у Ля-Салет, отець Жан змінив своє ставлення до них. Згадану вище ікону він урочисто посвятив і виставив у своєму храмі, також став посвячувати людям медалики і т. д. (там само). □ Пригадаймо той момент, коли арський пастир все ж не визнавав об'явлення з Ля-Салет. Ця обережність отця зовсім не вплинула на його святість. Він і далі творив чуда, приймав велику кількість прочан, давав їм різні поради. І, зрозуміло, тимчасове упередження до об'явлення в Альпах не стало перешкодою до проголошення його блаженним, а згодом святим. □ До речі, арський пастир дожив і до того моменту, коли почали відбуватися чудеса в Люрді. Після них до отця також приходили люди, які хотіли почути його думку про це місце. Отець Віянней ухилявся від коментарів. Він не виступав ані «за», ані «проти». До офіційного визнання Церквою Люрдських чудес цей подвижник віри не дожив.

□ Інший приклад, про який піде мова у цій статті, пов'язаний з іменем святої Фаустини Ковальської (1905-1938). Ця польська черниця відома понад усе тим, що завдяки їй появився відомий на цілий світ образ Ісуса Милосердного: Спасителя зображено на повний зріст, правою рукою Він благословляє світ, а лівою торкається своїх грудей. З-під лівої руки виходять два промені - білий і червоний. Саме у такому вигляді Спаситель з'являвся Святій Фаустині та давав їй повчання про Боже Милосердя. Усі ці свої видіння сестра за наказом настоятеля записувала у свій щоденник. Церквою вони були визнані уже після смерті подвижниці. Фаустина Ковальська у 1993 році була проголошена блаженною, а у 2000 - святою. □ Однак, нас у цьому випадку буде цікавити інше, а саме: як зреагувала Фаустина на перші появи Спасителя. Як вона описує сама, звернулася до Христа такими словами: «Ісусе, чи Ти є Бог мій, чи марево яке?», бо кажуть настоятелі, що бувають обмани і марева різні. Якщо Ти мій Господь, то прошу, поблагослови мене» (цит. за «Щоденник сестри Фаустини» 1,54). Ось що було далі згідно з її словами: «Тоді вчинив Ісус великий знак хреста наді мною, а я пригнулась. Коли перепросила Ісуса за своє питання, Ісус мені відповів, що цим питанням я не вчинила Йому жодної прикраси» (Там же). Тут варто зробити ще одне пояснення. Згідно зі словами Фаустини, вона ці слова промовляла не вголос, а тільки подумки, не ворушачи губами. Тому знати їх міг тільки Бог (пор. II Хрон. 6,30; Єр. 17,9). Але тут важливе інше. Як бачимо, те, що сестра Фаустина спочатку сприймала видіння з пересторогою і просила Ісуса підтвердити, чи це дійсно він, то згідно зі словами Спасителя вчинила цілком правильно. І ця її обережність знову ж таки не перешкодила зростанню у святості, розвитку дальших містичних дарів, а в кінцевому підсумку - і канонізації.

□ Отож, ми побачили приклади двох святих, які поставилися з відповідною пересторогою

до містичних явищ. Зрозуміло, що при потребі прикладів можна було б навести набагато більше. Але вище вказані приклади цікаві тим, що мали місце об'явлення, які в решті були визнані правдивими, але в обох випадках те, що особи проявили обережність, зовсім не вплинуло на їхню святість, що більше, у випадку із сестрою Фаустиною Ісус сам їй сказав, що вона вчинила цілком правильно. Правда, дехто зауважить, що коли б відразу повірили Богородиці в Ля-Саллет, то у французів та сусідніх народів не було б стільки проблем, які згодом з'явилися. Але при цьому забувається, що насправді там Діва Марія нічого нового не сказала. Відкриймо будь-який катехизм і там прочитаємо такі речі: установлені свята святувати, у неділі і свята в літургії участь брати, приписані пости постити. А ще всі знають другу заповідь - не взивай намарне імені Господа Бога твого. Тобто, усе те ж саме, що й говорилося Богородицею у Ля-Салет. Як уже вище згадувалося, святий Жан Марі Віянней ще задовго до цих об'явлень боровся з тими гріхами, про які згадувалося у Ля-Салет. А слова «Якщо вони навернуться, то скелі і каміння дадуть скирти хліба» теж не є нічим новим, а лише потвердженням євангельських слів «Шукайте найперше царства Божого і його справедливність, а все решту вам докладеться» (Мт. 6,33). Подібно виглядає справа й зі святою Фаустиною, адже те, що Бог милосердний, було відомо ще перед її народженням. Інша справа: люди часто забувають про загальновідомі істини, і тому Бог не раз нагадує про них у незвичний спосіб. Бо насправді Божі чуда не є якимось доповненням чи поправленням Божого об'явлення, а тільки потвердженням того, у що Церква вірила завжди. □ Однак є потреба повернутися до справи Ля-Салет, але в дещо іншому аспекті. Останнім часом набули поширення різні спекуляції, пов'язані з цим місцем. З'являються різноманітні книжечки, брошури чи навіть інтернет-сторінки, де до правдивих послань із Ля-Салет долучаються всілякі людські фантазії. Говориться, начебо Богородиця передрікала кінець світу, прихід антихриста і т. д. До правдивих з'явлень усе це не має жодного стосунку. Правда, новими ці «одкровення» є тільки для нас. Уся справа в тому, що у Франції вже віддавна існує секта салетинів (не плутати із однойменним чернечим орденом, про який згадувалося вище). Вона й поширює фальшиві об'явлення, пов'язані з цим місцем. І французький єпископат, і Ватикан вже неодноразово заявляли, що ті «об'явлення не мають нічого спільного із правдивою появою Богородиці у цій альпійській місцевості (див. о. Юрій Віщак, «Небесна заступниця. Історія з'явлень Пречистої Діви Марії» Львів: Місіонер, 2005 - стор. 155). □ На завершення хочусказати ось що: різних відпустових місць, визнаних Церквою, і в Україні, і у світі є цілком достатньо для нашого духовного розвитку. І різних благочестивих звичаїв, затверджених Церквою, також вистачає, щоб іти до святості. Тому найкращим варіантом буде користати з того, що уже є, а не гнатися за сенсаціями. І тоді нас дійсно «ніхто не зведе».

Ігор БРИНДАК. «Глядіть, щоб ніхто не звів вас»//«Жива вода» № 7 2017